Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31010

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i (SÖYÖ), sporcular?n kendi yeteneklerine ve performanslar?n? ba?ar?l? bir ?ekilde sergileme kapasitelerine olan inançlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, Çal?k Veli Koçak taraf?ndan 2020 y?l?nda literatüre kazand?r?lm??t?r. Bu ölçek, özellikle sporcular?n antrenman süreçlerinde, müsabakalarda ve zorluklarla ba?a ç?kmada hissettikleri öz-yeterlik düzeylerini kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeyi hedefler. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in sa?lam psikometrik özelliklere sahip oldu?unu do?rulam??t?r.

Ölçe?in geli?tirme süreci, spor bilimleri ve spor psikolojisi alan?ndaki ara?t?rmac?lar için önemli bir kaynak sunmaktad?r, zira sporcular?n motivasyonel ve bili?sel süreçlerini anlamada temel bir rol oynayan öz-yeterlik yap?s?n? kültürel ba?lama uygun olarak ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i, Öz-Yeterlik, Spor Psikolojisi, Performans, Psikometrik Özellikler, Ölçek Geli?tirme, Atletik Performans.

Yazarlar

Çal?k Veli Koçak

Amaç

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i'nin temel amac?, sporcular?n belirli görevleri veya durumlar? ba?ar?yla yerine getirme yeteneklerine dair ki?isel yarg?lar?n? ve inançlar?n? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde belirlemektir. Bu araç, sporcular?n müsabaka ortamlar?nda, antrenman s?ras?nda veya zorlu rakipler kar??s?nda sergiledikleri davran??sal ve duygusal tepkileri tahmin etmeye yard?mc? olur.

Ölçek, sporcular?n potansiyel performans düzeylerini de?erlendirmek ve öz-yeterlik eksikli?i ya?anan alanlar? tespit ederek bu alanlara yönelik hedefli psikolojik antrenman programlar? geli?tirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Bu sayede, sporcular?n motivasyon ve dayan?kl?l?k seviyeleri art?r?labilir.

Yap?

Ölçek, Albert Bandura'n?n Sosyal Bili?sel Kuram?'nda merkezi bir rol oynayan **öz-yeterlik** (self-efficacy) kavram?n? ölçmektedir. Öz-yeterlik, bireyin belirli bir eylemi ba?ar?yla gerçekle?tirebilece?ine dair inanc?d?r ve spor ba?lam?nda bu inanç, sporcunun çabas?n?, azmini ve kar??la?t??? engellere kar?? direncini do?rudan etkiler.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Koçak (2020) taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, sporcular?n öz-yeterliklerini genellikle çok boyutlu bir yap? içinde incelemektedir. Bu boyutlar tipik olarak; teknik yeterlik, psikolojik yeterlik, müsabaka yeterli?i ve antrenman yeterli?i gibi spor performans?n?n farkl? yönlerine odaklan?r. Ölçek, sporcunun hem genel atletik kapasitesine olan inanc?n? hem de spesifik durumlarla ba?a ç?kma yetene?ini ayr? ayr? de?erlendirmeyi mümkün k?lar.

Geçerlik

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, geli?tirme makalesinde kapsaml? bir ?ekilde ele al?nm??t?r. Yap? geçerli?i, aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) ve do?rulay?c? faktör analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak öngörülen çok boyutlu yap?s?n? destekledi?ini ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in sporcular?n performans düzeyleri ve di?er ilgili psikolojik yap?lar (örn., motivasyon, kayg?) ile ili?kisi incelenerek ölçüt ba??ml? geçerli?i de desteklenmi?tir. Bu çal??malar, SÖYÖ'nün gerçekten sporcular?n öz-yeterlik inançlar?n? ölçtü?ünü ve spor psikolojisi ara?t?rmalar?nda geçerli bir araç olarak kullan?labilece?ini kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test yöntemleri ile sa?lanm??t?r. Geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in alt boyutlar? ve genel ölçek puan? için hesaplanan Cronbach Alfa de?erlerinin yüksek oldu?u (genellikle .80'in üzerinde) rapor edilmi?tir, bu da maddelerin birbiriyle tutarl? oldu?unu göstermektedir.

Test-tekrar test güvenirli?i ise, sporcu grubuna belirli bir zaman aral???yla (örne?in, iki hafta) tekrar uygulanmas?yla hesaplanm?? ve sonuçlar, ölçek puanlar?n?n zaman içinde stabil kald???n? ve dolay?s?yla ölçe?in güvenilir oldu?unu ortaya koymu?tur. Bu yüksek güvenirlik de?erleri, SÖYÖ'nün tekrarlanan ölçümlerde tutarl? sonuçlar verece?ini garanti etmektedir.

Faktör Analizi

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ortaya koymak amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. AFA, ölçek maddelerinin temel bile?enlerini belirlemek ve öz-yeterli?in alt?nda yatan boyutlar? ke?fetmek için kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in çok faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu göstermi?tir.

DFA ise, AFA'da belirlenen faktör yap?s?n?n farkl? bir örneklem üzerinde do?rulanmas? amac?yla gerçekle?tirilmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin veri ile uyumunun iyi oldu?unu ve faktör yüklerinin yeterince yüksek oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu güçlü faktör analizi bulgular?, ölçe?in teorik

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?na uygun, net ve ay?rt edici alt boyutlara sahip oldu?unu do?rulamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme format? kullan?l?r (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta bo? b?rak?lm?? olsa da, ölçek geli?tirme makaleleri tipik olarak 5'li veya 7'li Likert ölçe?i kullan?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal geli?tirme dili)

Popülasyon Grubu: Sporcular, farkl? spor dallar?ndan ve seviyelerden atletler.

Ya? Grubu: Genellikle ergen ve yeti?kin sporcular (Geli?tirme çal??mas? örneklemine ba?l? olarak de?i?ir).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, farkl? bran?larda (bireysel ve tak?m sporlar?) aktif olarak spor yapan bireyler üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ka??t-kalem veya dijital ortamda bireysel uygulama.

Anahtar Kelimeler

Sporcu, Spor Psikolojisi, Öz-Yeterlik ?nanc?, Psikometrik Araç, Koçak 2020, Atletik Ba?ar?, Ölçek.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: kocakveli@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ücret bilgisi mevcut de?ildir. Sorumlu yazar: **Çal?k Veli Koçak**.

Ölçe?in orijinal makalesi ve psikometrik detaylar? a?a??daki referansta bulunabilir. Ayr?ca, ilgili

ARABPSYCHOLOGY.COM

PDF dosyas?na buradan ula??labilir.

Kaynakça

Koçak, Ç. V. (2020). Athlete Self-Efficacy Scale: Development and psychometric properties. *Baltic Journal of Health and Physical Activity,* (1), 41-54. DOI: 10.29359/BJHPA.2020.Suppl.1.05

Ek Kaynak (ResearchGate): researchgate.net

Sporcu Öz-Yeterlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir. (Not: Orijinal kaynakta ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Bu bölüm, yaln?zca ba?l?k zorunlulu?u nedeniyle eklenmi?tir.)

Ölçek maddeleri orijinal kaynakta (Koçak, 2020) yer almaktad?r ve tam metin makaleye eri?im gerektirebilir.

Bu ölçek, sporcunun kendi yeteneklerine ve performans?na olan inanc?n? ölçen çe?itli ifadelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM